

АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОБЛЕМИ РЕАБІЛІТАЦІЇ МЕДИЧНОГО ПЕРСОНАЛУ

Кононенко Н.М.

Національний фармацевтичний університет,
м. Харків, Україна, kononenkonn76@gmail.com

Вступ. У процесі своєї професійної діяльності медичний персонал стикається з впливом значної кількості несприятливих виробничих факторів: механічних, фізичних, хімічних, психоемоційних. Звісно, це може впливати на здоров'я співробітників, провокуючи розвиток чи ускладнення захворювань – як соматичного, так і психосоматичного характеру. Однак до цього часу ця проблема вивчена недостатньо (особливо з урахуванням специфіки праці різних категорій медичних працівників), а питанням реабілітації взагалі не приділяється достатньо уваги.

Мета. Вивчення стану здоров'я медичних працівників (на прикладі середнього медичного персоналу) та розробка пропозицій щодо їх реабілітації.

Матеріали та методи. Основним методом дослідження було соціологічне: проведено анкетування 110 середніх медичних працівників КНП «Міська студентська лікарня» ХМР та Обласного спеціалізованого диспансеру радіаційної захисту населення (м. Харків). Для отримання статистичних висновків застосовували дисперсійний аналіз (критерій Крускала-Уоліса), при порівнянні вибірок – U-критерієм Манна-Уїтні при рівні імовірності $p \leq 0,05$. Статистичну обробку даних проводили за допомогою пакета програм "STATISTICA for WINDOWS 6.0".

Результати та їх обговорення. Оцінюючи стан свого здоров'я, більш як половина (57,4%) опитаних вважали себе практично здоровими; 5,8% вказали на наявність частих гострих захворювань, а у третини (37,0%) були хронічні захворювання. Як і слід було очікувати, зі збільшенням віку скорочується частка тих, хто вважає себе практично здоровими і збільшується – тих, хто має хронічні захворювання: з 18,4% у віці до 30 років до 44,4% у віці 50 років і старше. Найбільш поширеними захворюваннями були: патологія кістково-м'язової системи (44,4% респондентів); системи кровообігу (33,3%); алергічна патологія (22,2%). Медичні сестри часто наголошували на наявності стомлюваності (83,3 на 100 опитаних), дратівливості (61,1%), вегетативних розладів (44,4%). Для аналізу взаємозв'язку рівня здоров'я з низкою умов праці, респондентам було поставлено питання, що стосуються переважно тих умов, що належать до категорії соціально-психологічних. Більшість (63,3%) опитаних зазначила, що відчуває перенапруження в роботі (всі співробітники віком 50 років і

старші і 90,5% віком 40-49 років). Тільки 36,6% середніх медичних працівників задоволені організацією праці. Зокрема, відповідаючи на запитання: «Чи співпадає безпосередня робота з функціональними обов'язками?», 40,0% відзначили, що частково збігається, 32,0% вважали, що не збігається і лише 28,0% – що збігається. 60,0% респондентів вважали за недостатню організацію свого робочого місця. Так, 80,0% були незадоволені забезпеченням засобами індивідуального захисту та спеціальним одягом; 20,0% – рівнем оснащення відділення сучасним обладнанням.

Роботою в цілому 46,7 % опитаних задовільнені не повною мірою, 3,3% не задоволені взагалі. При цьому основною причиною незадоволеності (зазначеної у половині випадків) був недостатній (на думку опитаних) рівень оплати праці. Всі ці обставини достовірно вплинули на рівень суб'єктивної (яку для медиків певною мірою можна вважати об'єктивною) оцінки здоров'я. Так, особи, які мають хронічну патологію і часто страждають на гострі захворювання, у достовірно більшому ($p < 0,05$) відсотку випадків у порівнянні зі здоровими вважали високим своє навантаження (відповідні показники склали 54,4%; 52,6%; 36,4 %). Частка тих, хто вважає себе практично здоровими, склала 39,2% у тих, хто оцінює свій дохід, як вкрай низький і 71,4% у тих, хто його вважав середнім.

Висновки. Таким чином, проведене дослідження показало, що значна частина середніх медичних працівників має негативні зміни у стані здоров'я – як у вигляді хронічних захворювань, так і у вигляді скарг психологічного характеру, які серед іншого зумовлені значним навантаженням на роботі, незадовільною організацією та умовами праці. Все це може негативно відбиватися і на якості медичного обслуговування. Тому проблема реабілітації медичних працівників (включно з психологічною) є досить актуальною. Це потребує розробки на рівні медичних установ організації групових та індивідуальних програм реабілітації працівників.